

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning som förutsätts i rådets rambeslut om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändring av strafflagen, lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål samt lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder. Lagarna ska ändras så att de bestämmelser i strafflagen som gäller beaktande av ett tidigare utdömt fängelsestraff och beaktande av ett tidigare utdömt samhällstjänststraff kan tillämpas på fall där det tidigare straffet har dömts

ut i Europeiska unionens medlemsstater, Island eller Norge.

Propositionen baserar sig på rådets rambeslut om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat. Enligt rambeslutet ska medlemsstaterna senast den 15 augusti 2010 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i rambeslutet. Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har godkänts och blivit stadfästa.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
2.2 Erhållande av uppgifter om tidigare domar.....	5
2.3 Bedömning av nuläget	6
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	8
DETALJMOTIVERING	10
1 LAGFÖRSLAG	10
1.1 Strafflagen.....	10
7 kap. Om gemensamt straff.....	10
1.2 Lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål	10
1.3 Lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder	10
2 IKRAFTTRÄDANDE	10
LAGFÖRSLAG	12
Lag om ändring av 7 kap. i strafflagen.....	12
Lag om ändring av 29 § i lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål	13
Lag om ändring av 18 § i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder	14
BILAGA	15
PARALLELLTEXT	15
Lag om ändring av 7 kap. i strafflagen.....	15
Lag om ändring av 29 § i lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål	16
Lag om ändring av 18 § i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder	17

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Rådets rambeslut 2008/675/RIF om beaktande av fällande domar i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat (EUT L 220, 15.8.2008, s. 32—34) trädde i kraft samma dag som det offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning. Enligt artikel 5.1 i rambeslutet ska medlemsstaterna senast den 15 augusti 2010 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i rambeslutet.

Rambeslutet anknyter till Europeiska gemenskapernas kommissions vitbok av den 25 januari 2005 om utbyte av uppgifter om brottmålsdomar och verkningarna av sådana domar i Europeiska unionen (KOM(2005) 10 slutlig). Genom rambeslutet genomförs principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål, vilken grundar sig på åtgärdsprogrammet från december 2000 (EGT C 12, 15.1.2001, s. 10). Rambeslutet har dessutom ansetts främja likabehandling av dem som dömts till straff för ett brott i och med att rambeslutet innebär att betydelsen av i vilken medlemsstat personens tidigare brottmålsdomar har meddelats minskar.

Det centrala innehållet i rambeslutet återges i artikel 3.1, där det sägs att varje medlemsstat ska säkerställa att man vid ett brottmål mot en person beaktar tidigare fällande domar som avkunnats mot samma person på andra grunder i andra medlemsstater, om vilka uppgifter har erhållits enligt tillämpliga instrument om ömsesidig rättslig hjälp eller om utbyte av information som hämtats från kriminalregister, i den utsträckning som tidigare inhemska fällande domar beaktas och att likvärdig rättslig verkan tillerkänns dem som för tidigare inhemska fällande domar, i enlighet med nationell lagstiftning. Det handlar alltså inte om en harmonisering av medlemsstaternas påföljdssystem. Så som konstateras

i skäl 5 i ingressen till rambeslutet syftar rambeslutet inte till att harmonisera de verkningar som olika medlemsstaters lagstiftning tillmäter tidigare fällande domar.

En viktig begränsning av tillämpningsområdet för rambeslutet följer av punkt 3 i artikel 3 och av punkt 4 i artikeln, vilken kompletterar den förstnämnda punkten. Enligt den förstnämnda punkten får inte beaktandet av tidigare fällande domar som avkunnats i andra medlemsstater enligt punkt 1 i artikeln innebära att den medlemsstat som genomför det nya förfarandet inkräktar på tidigare fällande domar eller beslut om deras verkställighet, återkallar dem eller tar upp dem till omprövning. De nämnda punkterna innebär t.ex. att utifrån rambeslutet får det inte i samband med ett nytt brottmålsförfarande i en annan medlemsstat bestämmas att ett villkorligt fängelsestraff som dömts ut i en annan medlemsstat ska verkställas på grund av ett nytt brott som begåtts under prövotiden. Punkterna 3 och 4 i artikel 3 förpliktar dock inte till att avstå från de arrangemang mellan medlemsstaterna som gör det möjligt att inkräkta på en tidigare fällande dom som har meddelats i en annan medlemsstat. Ett sådant inkräktande är möjligt t.ex. med stöd av lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963, nedan *nordiska samarbetslagen*).

När även de övriga punkterna i artikel 3 beaktas kan det konstateras att rambeslutet innebär att en tidigare fällande dom i en annan medlemsstat ska beaktas, om också en tidigare nationell dom skulle beaktas. Trots att rambeslutet enligt artikel 3.2 gäller skedet före brottmålsförfarandet, under detta och i samband med verkställigheten av domen kommer dess praktiska betydelse i Finland att koncentreras till skedet för bestämmande av straff. I rambeslutet avses med ”fällande dom” alla lagakraftvunna beslut av domstolar

som handlägger brottmål varigenom en person konstateras skyldig till ett brott (artikel 2).

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

I lagstiftningen i Finland finns bestämmelser med stöd av vilka tidigare domar kan tillmätas rättsverkningar vid ett nytt brottsmålsförfarande och vid verkställigheten av straff. Bestämmelserna kan anses lämpa sig också för beaktande av tidigare utländska domar med undantag för fall där beaktandet uttryckligen har förbjudits genom de två paragrafer som kommer att behandlas närmare längre fram. Lagstiftaren har således i vissa situationer särskilt gått in för att förbjuda att utländska domar beaktas, vilket talar för en tolkning av detta slag. I lagens beredningsarbeten och i högsta domstolens prejudikat har utländska domar inte ställts utanför möjligheten att beakta tidigare domar.

De viktigaste lagrummen om beaktande av tidigare domar är 6 kap. 5 § 5 punkten och 9 § 1 mom. i strafflagen (39/1889). Lagrummen tillämpas vid straffmätning och val av straffart. Enligt det förstnämnda lagrummet kan gärningsmannens tidigare brottslighet vara en skärpningsgrund. I det nämnda momentet sägs i sin tur att ett fängelsestraff på viss tid som uppgår till högst två år kan förklaras villkorligt, om det inte med hänsyn till hur allvarligt brottet är, gärningsmannens skuld sådan den framgår av brottet eller gärningsmannens tidigare brottslighet förutsätts att ovillkorligt fängelse döms ut. Gärningsmannens tidigare brottslighet och de straff han eller hon tilldömts tidigare har betydelse också för utdömandet av ungdomsstraff (6 kap. 10 a § 1 mom. 1 punkten i strafflagen) och för utdömandet av samhällstjänst (6 kap. 11 § 1 mom. i strafflagen).

Beaktandet av tidigare domar begränsas dock inte till bestämmande av straff. Också en dom som har meddelats i utlandet kan påverka bedömningen av t.ex. om en person

med stöd av 1 kap. 3 § 1 mom. 2 c punkten eller 8 § 1 mom. i tvångsmedelslagen (450/1987) ska anhållas eller häktas för att förhindra att han eller hon fortsätter sin brottsliga verksamhet. När möjligheten till villkorlig frigivning övervägs (2 c kap. 5 § 2 mom. i strafflagen) ska även ett utländskt fängelsestraff beaktas. En begränsning i det sistnämnda fallet är dock att ett straff av detta slag inte får strida mot de grundläggande och mänskliga rättigheterna eller principerna för Finlands rättsordning (RP 262/2004 rd, s. 41).

Så som redan konstaterats ovan föreskrivs det genom två paragrafer förbud mot att beakta utländska domar. Enligt 29 § i nordiska samarbetslagen ska vad som i 7 kap. i strafflagen föreskrivs om bestämmande av ett gemensamt straff och den tidigare lagen om sammanläggning av straff inte tillämpas på straff som har dömts ut i Danmark, Island, Norge eller Sverige. Enligt 18 § i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987, nedan *internationella samarbetslagen*) ska bestämmelserna om gemensamt straff i 7 kap. i strafflagen och den tidigare lagen om sammanläggning av straff inte tillämpas på en påföljd som har bestämts i en främmande stat.

Enligt förarbetena till de nämnda paragraferna i nordiska samarbetslagen och internationella samarbetslagen (RP 37/1963 rd, s. 6 och RP 81/1986 rd, s. 12) har man gått in för förbuden eftersom olika länders bestämmelser om sammanträffande av brott avviker i stor utsträckning från varandra och en tillämpning av bestämmelserna om sammanläggning av straff i Finlands strafflag vore mycket svårt, särskilt i sådana fall då en person har dömts till frihetsstraff för två eller flera brott i en främmande stat. Av motiveringarna framgår dessutom att situationer som leder till uppenbara oskäligheter bör rättas till genom amnesti. När man 1992 övergick till systemet med gemensamma straff genom en revidering av 7 kap. i strafflagen gjordes endast uttrycksmässiga ändringar av teknisk natur i de nämnda paragraferna (lagarna 704/1991 och 705/1991).

Förbuden enligt nordiska samarbetslagen och internationella samarbetslagen innebär i

praktiken att fängelsestraff och samhällstjänststraff som dömts ut utomlands inte kan beaktas i Finland i enlighet med 7 kap. 6 eller 7 § i strafflagen. I 1 mom. i den förstnämnda paragrafen sägs att om den som har dömts till ett ovillkorligt fängelsestraff åtalas för ett annat brott som han eller hon begått innan detta straff dömts ut, kan det tidigare ovillkorliga fängelsestraffet skäligen beaktas som en straffnedsättningsgrund eller strafflindningsgrund vid bestämmandet av det nya straffet. För det nya brottet får också ett fängelsestraff som är kortare än den minimi-tid som i lag anges för brottet dömas ut eller det tidigare straffet anses som en tillräcklig påföljd också för det brott som senare blivit föremål för behandling. I 7 kap. 7 § i strafflagen sägs att ett samhällstjänststraff som har dömts ut tidigare kan när ett nytt straff döms ut beaktas på motsvarande sätt som ett tidigare ovillkorligt fängelsestraff enligt 6 §. Bestämmelserna i 7 kap. 6 § i strafflagen fick sitt nuvarande innehåll 1997 (lag 751/1997 om ändring av 7 kap. strafflagen). Reglering i analogi med 7 kap. 7 § i strafflagen togs då till en början in i lagen om samhällstjänst (1055/1996), från vilken den senare har överförts till strafflagen. Enligt lagberedningshandlingarna har det inte i samband med dessa ändringar diskuterats huruvida förbuden mot beaktande av utländska domar fortfarande bör hållas i kraft.

Vid brottmålsrättegång beaktas tidigare domar i praktiken genom att uppgifter som framgår av straffregistret granskas. Enligt 4 § i straffregisterlagen (770/1993) kan ur straffregistret lämnas uppgifter bl.a. till domstolar för behandling av anhängiga mål, till allmänna åklagaren för åtalsprövning och till förundersökningsmyndigheter för tvångsmedelsärenden. I lagen sägs inte direkt att tidigare domar ska beaktas bara i sådana fall där uppgifterna om domarna framgår av straffregistret. I lagen anges inte heller vems uppgift det är att delge domstolen uppgifterna om tidigare domar eller hur detta ska ske. I praktiken skrivs det ut utdrag ur straffregistret, eller åtminstone kontrolleras uppgifterna i straffregistret av domstolen innan saken börjar handläggas. Domarna framgår av straffregistret också som icke lagakraftvunna.

2.2 Erhållande av uppgifter om tidigare domar

Tidigare domar som har meddelats i en annan medlemsstat kan inte beaktas, om domen inte är känd när ett senare brottmål handläggs. I det aktuella rambeslutet anges inte direkt hur uppgifter om domar ska förmedlas eller hur de ska hållas tillgängliga. Med tanke på målen med rambeslutet är det dock viktigt att ett fungerande system för utbyte av kriminalregisteruppgifter står till förfogande.

Utländska domar antecknas redan i dagens läge i straffregistret. Enligt 2 § 2 mom. i straffregisterlagen antecknas i straffregistret, enligt vad som föreskrivs genom förordning, uppgifter om domstolsutslag genom vilka finska medborgare eller utlänningar som stadigvarande bor i Finland har dömts utomlands till någon straffpåföljd som motsvarar de som nämns i 1 mom. i paragrafen (fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff, övervakning och vissa bötesstraff).

Enligt 1 § 1 mom. i förordningen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid förande av straffregister (598/1963) antecknas i det finska straffregistret i enlighet med 2 § i straffregisterlagen de uppgifter som de straffregisterförande myndigheterna i Danmark, Island, Norge eller Sverige meddelar om straff som finska medborgare eller utlänningar som stadigvarande bor i Finland dömts till och som motsvarar de påföljder som i Finland ska antecknas i straffregistret. Enligt 3 § i straffregisterförordningen (772/1993) ska uppgifter om straff som dömts ut utomlands antecknas i straffregistret, om domen har givits i ett nordiskt land, en stat som har tillträtt den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 30/1981), eller ifall uppgifterna om straff som dömts ut annanstans kommit in till straffregistret i tjänsteväg. Den registeransvarige ska pröva om det utländska straffet motsvarar en sådan påföljd som enligt 2 § i straffregisterlagen ska antecknas i straffregistret i Finland.

Det rambeslut som nu behandlas anknyter till rådets rambeslut 2009/315/RIF om organisationen av medlemsstaternas utbyte av uppgifter ur kriminalregistret och uppgifternas innehåll (EUT L 93, 7.4.2009, s. 23—

32). Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i rambeslutet senast den 27 april 2012. Eftersom rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter också förutsätter särskilda åtgärder kan inte genomförandet av de två anknyttande rambesluten behandlas i samma regeringsproposition.

Enligt artikel 4.2 i rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter ska centralmyndigheten i den dömande medlemsstaten snarast underrätta centralmyndigheterna i de andra medlemsstaterna om alla domar som meddelats inom dess territorium mot medborgare i en sådan annan medlemsstat och som upptagits i kriminalregistret. Centralmyndigheten i den medlemsstat där personen är medborgare ska lagra alla uppgifter som tillställts den på detta sätt för att kunna vidarebefordra dem (artikel 5.1). I rambeslutet finns artiklar som gäller ansökan om uppgifter om domar och svar på en sådan ansökan (artiklarna 6 och 7). Utgångspunkten för systemet är således att kriminalregisteruppgifterna koncentreras till den stat där personen är medborgare. Uppgifterna kan vid behov begäras av den staten.

Avsikten är att det ska inrättas ett elektroniskt system för utbyte av uppgifter i syfte att främja informationsgången. Det elektroniska systemet kommer att underlätta de praktiska möjligheterna att skaffa uppgifter. Rådets beslut 2009/316/RIF om inrättande av det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris) i enlighet med artikel 11 i rambeslut 2009/315/RIF (EUT L 93, 7.4.2009, s. 33—37) har redan antagits. I beslutet ingår en bilaga med tabeller för kategorisering av brott och påföljder och åtgärder i grupper. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att följa beslutet senast den 7 april 2012.

I förbindelserna mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen ersätter rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter reglerna i artikel 22 i den europeiska konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål, sådan artikeln lyder ändrad genom artikel 4 i 1978 års tilläggsprotokoll. Utgående från de nämnda konventionsreglerna överförs kriminalregisteruppgifter redan nu till den stat där personen är medborgare. Rambeslutet ändrar sy-

stemet på så sätt att den stat där personen är medborgare åläggs att lagra uppgifterna för vidarebefordran i den form den dömande staten sänder dem till den stat där personen är medborgare. Enligt nuvarande uppgifter är avsikten att rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter ska sättas i kraft i Finland så att det i anslutning till det nationella straffregistret inrättas ett separat lagringsregister över domar som har meddelats i andra medlemsstater i Europeiska unionen och som gäller finska medborgare.

I samband med behandlingen av den kompletterande skrivelsen med anledning av rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter konstaterade riksdagens lagutskott att det system som införs genom rambeslutet kommer att bli mycket effektivare än de nuvarande avtalsbaserade arrangemangen. Enligt utskottet bidrar den föreslagna utvecklingen av utbytet av uppgifter till att minska den slumpmässighet som av praktiska orsaker är förknippad med beaktandet av utländska brottmålsdomar. Lagutskottet konstaterade att detta främjar likabehandlingen av individer, eftersom det i framtiden ska gå att få fram information om brottmålsdomar som avkunnats i Europeiska unionen lika tillförlitligt som motsvarande domar i hemlandet kan utredas i dag. (LaUU 6/2007 rd)

2.3 Bedömning av nuläget

Det kan anses att rambeslutet förutsätter att förbuden mot att beakta de påföljder dömts ut i utlandet stryks i lagstiftningen när det gäller tidigare domar som har meddelats i Europeiska unionens medlemsstater. Det kan anses förhålla sig på detta sätt, trots att artikel 3.5 i rambeslutet innehåller en bestämmelse om begränsning av tillämpningen av punkt 1 i artikeln när det gäller situationer där det brott som behandlas vid ett nytt förfarande har begåtts innan en tidigare fällande dom har avkunnats. Enligt punkt 5 i artikeln ska punkt 1 inte leda till ett krav på medlemsstaterna att tillämpa sådana nationella

regler för fastställande av domar om tillämpningen av dessa regler på utländska fällande domar skulle begränsa domaren vid fastställandet av domen i det nya förfarandet. Punkt 5 är svårtydd och lämnar rum för tolkningar. Det bör dessutom noteras att bestämmelserna i 7 kap. 6 och 7 § i strafflagen tillskriver domaren prövningsrätt när han eller hon bestämmer straffet vid ett nytt förfarande.

I detta sammanhang bör utgångspunkten vara att sloandet av begränsningarna i fråga om tillämpningen av bestämmelserna i 7 kap. i strafflagen begränsas till att gälla för domar som omfattas av rambeslutets förpliktande verkan, dvs. tidigare domar som har meddelats i Europeiska unionens medlemsstater. Här ingår då även domar som har meddelats i Sverige och Danmark. Av skäl som hänför sig till ändamålsenligheten bör ändringen utsträckas till att gälla även domar som har meddelats i de övriga nordiska länderna, dvs. Island och Norge. I de sistnämnda staterna motsvarar straffsystemet i hög grad systemet i Finland. Dessutom bör det redan nämnda nordiska samarbetet vid förandet av straffregister beaktas.

Trots att Finland vid förhandlingarna om rambeslutet länge, bl.a. på grund av problemen i anslutning till straffmotsvarigheten, förhöll sig avvaktande till att domar som har meddelats i andra medlemsstater skulle beaktas också vid sammanläggning av straff eller motsvarande förfarande, finns det grunder för slutresultatet, som också lämpar sig för systemet för bestämmande av straff i Finland. Dessa angelägenheter har beträffande 7 kap. 6 § i strafflagen uppmärksammats även i lagutskottets utlåtande om den kompletterande skrivelsen om förslaget till det aktuella rambeslutet (LaUU 18/2006 rd).

Avsikten är att en dom ska tillmätas samma verkan oavsett om det har meddelats i Finland eller i någon annan medlemsstat. När det handlar om gränsöverskridande brottslighet kan gärningar relaterade till en och samma brottsliga verksamhet begås t.ex. på båda sidorna om gränsen och så att gärningar som hänför sig till samma helhet lagförs vid olika tidpunkter. För Finlands vidkommande handlar det inte heller om egentlig sammanläggning av straff på så vis att domarna sammanräknas. Så som konstaterats tidigare handlar

det i stället om jämkning av den dom som meddelas i Finland. Oskäligheter till följd av straffnivåerna i olika länder kan undvikas genom att ett fängelsestraff som är kortare än den minimitid som i lag anges för brottet döms ut eller det tidigare straffet anses som en tillräcklig påföljd också för det brott som senare blivit föremål för behandling.

Det bör också noteras att bestämmelserna i 7 kap. 6 och 7 § i strafflagen inte förpliktar till att beakta tidigare domar. När man enligt artikel 3.1 beaktar tidigare domar i enlighet med nationell lagstiftning kommer det till denna del i vilket fall som helst att finnas rum för prövning för varje enskilt fall.

Skillnaderna mellan olika staters straffsystem kan medföra problem när det gäller att bedöma straffmotsvarigheten. Problemen kan gälla i synnerhet samhällstjänststraff. På grund av problemen i anslutning till straffmotsvarigheten men också annars för tydlighetens skull och för att understryka ändringen bör 7 kap. i strafflagen kompletteras med en bestämmelse enligt vilken man vid tillämpning av 6 och 7 § kan beakta även ett ovillkorligt fängelsestraff och samhällstjänst samt en jämförbar påföljd som dömts ut i en medlemsstat i Europeiska unionen eller Island och Norge. Övriga ändringar av lagstiftningen kan då genomföras med hjälp av hänvisningar till den nya paragrafen.

I detta sammanhang föreslås inte några sådana bestämmelser om beaktande av tidigare domar som skulle gälla det sätt på vilket den information som fåtts ska beaktas och genom hurdant förfarande uppgifterna ska förmedlas till domstolen. Utgångspunkten för rambeslutet är att tidigare domar som har meddelats i andra medlemsstater i Europeiska unionen ska beaktas på samma sätt som tidigare inhemska domar. Bestämmelser av detta slag finns inte heller i fråga om beaktandet av inhemska domar.

När rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter i ett senare skede sätts i kraft nationellt, är det viktigt att man samtidigt tar hänsyn även till aspekter som gäller beaktandet av tidigare domar som har meddelats i medlemsstaterna. En viktig fråga gäller motsvarigheten mellan utländska straff och finländska straff. Enligt 3 § i straffregisterförordningen ska den registeransvarige, dvs.

Rättsregistercentralen, pröva i vilken grad utländska straff motsvarar finländska straff.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med denna proposition är att genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i rambeslutet. Genom rambeslutet och de föreslagna lagarna främjas principen om ömsesidigt erkännande när domar som har meddelats i andra medlemsstater blir beaktade vid ett nytt brottmålsförfarande på samma sätt som inhemska domar.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås det att en ny 9 § ska fogas till 7 kap. i strafflagen. Enligt den nya paragrafen kan man vid tillämpning av 6 och 7 § beakta även ett ovillkorligt fängelsestraff och samhällstjänst samt en jämförbar påföljd som dömts ut i en medlemsstat i Europeiska unionen eller Island och Norge. Enligt den föreslagna ändrade 29 § i nordiska samarbetslagen föreskrivs det i 7 kap. 9 § i strafflagen om hur ett straff som har meddelats i Danmark, Island, Norge eller Sverige ska beaktas när gemensamt straff bestäms. Enligt den föreslagna ändrade 18 § i internationella samarbetslagen föreskrivs det i 7 kap. 9 § i strafflagen om hur en påföljd som bestämts i en främmande stat ska beaktas när gemensamt straff bestäms. De föreslagna ändringarna innebär att om en dom har meddelats någon annanstans än i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge, ska 7 kap. 6 eller 7 § i strafflagen inte heller i fortsättningen kunna tillämpas.

4 Propositionens konsekvenser

Det föreslås att lagstiftningen ska ändras så att 7 kap. 6 och 7 § i strafflagen kan tillämpas på fall där en tidigare dom har meddelats i Europeiska unionens medlemsstater, Island eller Norge. Det finns inga tillgängliga uppgifter för att bedöma hur stora mängder mål och ärenden eller hurdana mål och ärenden ändringen av lagstiftningen kommer att gälla. Det kan dock antas att bestämmelserna i 7 kap. 6 och 7 § i strafflagen sällan blir tillämpliga på fall där en tidigare dom är utländsk och där ett brott som vanligen begåtts

i Finland före den tidigare domen senare blir föremål för behandling. Jämkningsen kan ha en liten reducerade verkan på fängantalet och antalet samhällstjänststraff som verkställs.

Så som konstaterats tidigare är det redan enligt den nuvarande lagstiftningen möjligt att beakta tidigare utländska domar som en straffskärpningsfaktor eller vid valet av straffart. Det är tänkbart att i och med att rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter sätts i kraft nationellt kommer beaktandet av utländska domar på detta sätt i samband med bestämmande av straff att effektiviseras. De konsekvenser som därigenom sträcker sig till exempelvis fängantalet är således dock inte konsekvenser som genereras av denna proposition.

Också med hänsyn till det som anförts ovan kan det konstateras att propositionen inte har några ekonomiska konsekvenser eller konsekvenser för myndigheterna.

5 Beredningen av propositionen

Förslaget till rambeslut har delgetts riksdagen genom skrivelsen U 25/2005 rd. Med anledning av statsrådets skrivelse och en kompletterande skrivelse har riksdagens lagutskott avgett utlåtandena LaUU 17/2005 rd och 18/2006 rd. I enlighet med utlåtandena har stora utskottet omfattat statsrådets ståndpunkt.

Propositionen har beretts vid justitieministeriet. Utlåtande om utkastet till proposition begärdes av polisavdelningen vid inrikesministeriet, justitieförvaltningsavdelningen och kriminalpolitiska avdelningen vid justitieministeriet, riksdagens justitieombudsman, justitiekanslern i statsrådet, Riksåklagarämbetet, Brottsförvaltningsverket, Rättsregistercentralen, centralkriminalpolisen, högsta domstolen, Helsingfors hovrätt, Helsingfors tingsrätt, Kuopio tingsrätt, Uleåborgs tingsrätt, Tammerfors tingsrätt, Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry, Finlands Advokatförbund rf, Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry, Suomen Syyttäjähdistys ry och professor Kimmo Nuotio. Justitieförvaltningsavdelningen vid justitieministeriet, högsta domstolen och de tre sistnämnda remissinstanserna yttrade sig inte.

I remissvaren fästes särskild vikt vid att det nuvarande systemet inte främjar likabehandling av gärningsmännen, eftersom systemet innebär att utländska domar beaktas slumpmässigt och att det inte finns någon systema-

tisk metod för att erhålla uppgifter om utländska domar. Vid den fortsatta beredningen fästes vikt vid denna omständighet liksom vid de övriga omständigheter som togs upp i utlåtandena.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Strafflagen

7 kap. Om gemensamt straff

9 §. *Beaktande av en dom som meddelats i en främmande stat.* Det föreslås att en ny 9 § ska fogas till 7 kap. i strafflagen. Enligt paragrafen ska man vid tillämpning av 6 och 7 § kunna beakta också ett ovillkorligt fängelsestraff och samhällstjänst samt en jämförbar påföljd som dömts ut i en medlemsstat i Europeiska unionen eller Island och Norge. I de paragrafer det hänvisas till i den nya paragrafen föreskrivs om beaktande av ett tidigare utdömt fängelsestraff och om beaktande av ett tidigare utdömt samhällstjänststraff. Paragraferna har behandlats närmare i allmänna motiveringen.

Jämkning med stöd av 7 kap. 6 eller 7 § av ett nytt straff som ska dömas ut medger prövningsrätt för tillämparen. I fråga om utländska domar kan prövningsrätten gälla t.ex. huruvida det straff som dömts ut genom en tidigare dom motsvarar ovillkorligt fängelsestraff eller samhällstjänststraff i Finland. Frågan gäller då om ett utländskt straff är jämförbart med ett finskt straff på det sätt som avses i slutet av paragrafen. Med samhällstjänststraff jämförs i detta sammanhang, trots dess benämning, samhällspåföljd som dömts ut i stället för ovillkorligt fängelsestraff och som ska avtjänas i frihet. Så som konstaterats i allmänna motiveringen bör problemen med att bedöma straffmotsvarigheten uppmärksammas ytterligare i samband med att rambeslutet om utbyte av kriminalregisteruppgifter sätts i kraft nationellt.

I praktiken kommer domar att beaktas med stöd av paragrafen genom att de uppgifter om domar som finns i myndigheternas register eller sådana övriga uppgifter om domar som fåtts genom utbyte av kriminalregisteruppgifter eller via annan motsvarande internationell rättslig hjälp beaktas. Också till denna del kommer situationen således att motsvara beaktandet av inhemska domar. De uppgifter om en tidigare dom som svaranden i ett

brottmål framför och som inte kan verifieras eller bekräftas kommer att sakna betydelse när jämkningen bedöms.

1.2 Lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål

29 §. Enligt förslaget till ändring av paragrafen föreskrivs i 7 kap. 9 § i strafflagen om hur ett straff som dömts ut i Danmark, Island, Norge eller Sverige ska beaktas när gemensamt straff bestäms. Enligt den gällande paragrafen ska vad som i 7 kap. i strafflagen föreskrivs om bestämmande av gemensamt straff och den tidigare lagen om sammanläggning av straff inte tillämpas på straff som har dömts ut i Danmark, Island, Norge eller Sverige.

1.3 Lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder

18 §. Enligt förslaget till ändring av paragrafen föreskrivs det i 7 kap. 9 § om hur en påföljd som har bestämts i en främmande stat ska beaktas när gemensamt straff bestäms. Enligt den gällande paragrafen ska vad som i 7 kap. strafflagen föreskrivs om gemensamt straff och den tidigare lagen om sammanläggning av straff inte tillämpas på en påföljd som har bestämts i en främmande stat. Den föreslagna formuleringen innebär att bestämmelserna i 7 kap. i strafflagen (i praktiken 7 kap. 6 och 7 §) inte heller i fortsättningen ska tillämpas, om domen har meddelats någon annanstans än i Europeiska unionens medlemsstater, Island eller Norge.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. Enligt artikel 5.1 i rambeslutet ska medlemsstaterna senast den 15 augusti 2010 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att

följa bestämmelserna i rambeslutet. Lagarna bör vara i kraft senast då. Lagarna kommer att iaktas när straff bestäms efter ikraftträdandet, oavsett om det handlar om handläggning av mål och ärenden i en tingsrätt eller

om handläggning av besvärärenden i en fullföljdsdomstol.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 7 kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 7 kap. i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) en ny 9 §, i stället för den
9 § som upphävts genom lag 751/1997, som följer:

7 kap.	en jämförbar påföljd som dömts ut i en medlemsstat i Europeiska unionen eller Island och Norge beaktas.
Om gemensamt straff	

9 §

*Beaktande av en dom som meddelats i en
främmande stat*

Denna lag träder i kraft den 20 .

När 6 och 7 § tillämpas kan också ett ovillkorligt fängelsestraff och samhällstjänst samt _____

2.**Lag****om ändring av 29 § i lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna
vid verkställighet av domar i brottmål**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 juni 1963 om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963) 29 §, sådan den lyder i lagarna 704/1991 och 753/1997, som följer:

29 §
I 7 kap. 9 § i strafflagen föreskrivs om beaktande av i Danmark, Island, Norge eller Sverige utdömt straff vid bestämmande av gemensamt straff. _____
Denna lag träder i kraft den 20 .

3.**Lag****om ändring av 18 § i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 16 januari 1987 om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987) 18 §, sådan den lyder i lag 705/1991, som följer:

18 §
I 7 kap. 9 § i strafflagen föreskrivs om beaktande av en i en främmande stat bestämd påföljd vid bestämmande av gemensamt straff. _____
Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 4 december 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av 7 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 7 kap. i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) en ny 9 §, i stället för den
9 § som upphävts genom lag 751/1997, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

Om gemensamt straff

9 §

Beaktande av en dom som meddelats i en främmande stat

När 6 och 7 § tillämpas kan också ett ovillkorligt fängelsestraff och samhällstjänst samt en jämförbar påföljd som dömts ut i en medlemsstat i Europeiska unionen eller Island och Norge beaktas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av 29 § i lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 juni 1963 om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963) 29 §, sådan den lyder i lagarna 704/1991 och 753/1997, som följer:

Gällande lydelse

29 §

Vad 7 kap. strafflagen stadgar om bestämmande av ett gemensamt straff och den tidigare lagen om sammanläggning av straff skall inte tillämpas på straff som har dömts ut i Danmark, Island, Norge eller Sverige.

Föreslagen lydelse

29 §

I 7 kap. 9 § i strafflagen föreskrivs om beaktande av i Danmark, Island, Norge eller Sverige utdömt straff vid bestämmande av gemensamt straff.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 18 § i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 16 januari 1987 om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987) 18 §, sådan den lyder i lag 705/1991, som följer:

Gällande lydelse

18 §

Vad 7 kap. strafflagen stadgar om gemensamt straff och den tidigare lagen om sammanläggning av straff tillämpas inte på en påföljd som har bestämts i en främmande stat.

Föreslagen lydelse

18 §

I 7 kap. 9 § i strafflagen föreskrivs om beaktande av en i en främmande stat bestämd påföljd vid bestämmande av gemensamt straff.

Denna lag träder i kraft den 20 .